

اقتصادي وده Economic Growth

خيرنه او تحليل

Ketabton.com

10/9/2014

ليکنه : سيدحبيب

Sayed Habib

Economic Growth اقتصادي وده

اقتصادي وده (Economic Growth)

اقتصادي وده يوه کمي اصطلاح ده چې په يو ټاکلی وخت (معمولا يو کال) کې د يو هيواد د توليد شويو اجناسو او خدماتو زياتوالي ته وايي، په ساده ډول سره ويلای شو چې اجناسو او خدماتو اندازه د تير کال په پرتله څيرې .

په اوږدمهال کې د خلکو د ضرورياتو د رفع کولو لپاره د مجموعي عرضي په منظور د توليد د ظرفيت زياتوالی اقتصادي وده ده ، په حقيقت کې د هر هيواد اقتصادي وده د همغه هيواد د توليد د دوامداره ودې او زياتوالي په معنی ده چې د توليد په زياتوالي سره د عايد په شمير کې زياتوالی راځي چې د عايد زياتوالی د ژوند د ښه والی په معنی دی .

اقتصادي وده د يو هيواد د ملي عايد، مصرف، توليد، پانگه اچونې، انفلاسيون د نرخ او صادراتو له کچې سره اړيکه لري .

اقتصادي وده بايد متوازنه وي په داسې ډول سره چې د اقتصادي ودې سره ټول ترلي متحول لکه ملي عايد، مصرف، پانگه اچونه ، استخدام بايد په يو اندازه سره متوازنه وده وکړي .

د اقتصادي ودې د نرخ پيدا کول (Rate of Growth) :

اقتصادي وده د يو هيواد د Gross Domestic Product- GDP يا ناخالص داخلي توليد په اساس معمولا د يو کال لپاره سنجول کيږي .

د يو کال په جريان کې د يو هيواد توليد شويو اجناسو او خدماتو نهايي ارزښت ته ناخالص داخلي توليد وايي نو په دې اساس ويلای شو چې اقتصادي وده د GDP د تغير په نتيجه کې په لاس راځي .

د اقتصادي ودې د نرخ د پيدا کولو لپاره دوه لارې موجودې دي يو حقيقي اقتصادي وده او دوهم يې سطحي اقتصادي وده ده .

د سطحي اقتصادي ودې نرخ د کورنی ناخالص توليد په اساس يوازي د پيسو د واحدونو د شمير په اساس سنجول کيږي يعنې هغه ارقام چې د GDP له لارې په لاس راځي د سطحي اقتصادي ودې له نرخ څخه عبارت دي پداسې حال کې چې د حقيقي اقتصادي ودې نرخ د پيسو د واحدونو د ارزښت په نظر کې نيولو سره سنجس کيږي او د سنجولو په صورت بايد د پيسو واحدونو څخه کلنی انفلاسيون نرخ منفي شي تر څو حقيقي اقتصادي ودې نرخ تر لاسه شي .

حقيقي اقتصادي وده = سطحي اقتصادي وده - د انفلاسيون کلنی نرخ

داقتصادي ودې د نرخ د پيدا کولو لپاره لومړی د GDP پيدا کولو باندې تمرکز کوو :

Economic Growth اقتصادي وده

د مصرف په طريقه د GDP پيدا كول :

د مصرف په اساس ناخالص داخلي توليدات GDP د يو هيواد د ټولو سكتورونو د مصارفو د مجموعي څخه عبارت دي .

$$Y=C+I+G+(X-M)$$

GDP = (واردات - صادرات) + دولتي مصارف + پانگه اچونه + د استفاده کونکو مصارف

کله چې د GDP ارقام په لاس راشي نو په اساني سره کولای شو د يو هيواد د اقتصادي ودي نرخ پيدا کړو :

$$\text{Growth Rate} = \frac{(\text{GDPY1}) - (\text{GDPY2})}{(\text{GDPY2})} * 100$$

Y1: لومړی کال (جاري کال)

Y2: تیر کال

د اقتصادي وده د تولید د ظرفیت او اندازې زیاتوالی، او ملي سرانه عاید زیاتوالی په شکل اندازه کیږي .

د يو هيواد ملي اقتصاد په دوه ډوله د اقتصادي ودي حالت ته رسيدلی شي :

1. پراخه (Extensive) اقتصادي وده :

2. شديده (Intensive) اقتصادي وده :

په لومړي ډول اقتصادي وده کې د تولید عوامل (ځمکه، پانگه او کار) په کمیت کې زیاتوالی راځي او د تولید د زیاتوالی لپاره د تولید عوامل په استفاده کې زیاتوالی راځي تر څو ایجاد شوي تقاضا مرفوع شي .

په دوهم ډول اقتصادي وده کې د تولید د عواملو په مولدیت کې زیاتوالی راځي چې د تولید د عواملو په اندازه کې تغیر نه راځي یوازې د تولید د زیاتوالي لپاره د تولید د عواملو څخه اعظمي استفاده صورت مومي .

د اقتصادي ودي خنډونه :

يو هيواد هغه وخت کولای شي چې د اقتصادي ودي په لور حرکت پیل کړي چې یا د تولید د عواملو څخه په زیاته اندازه سره استفاده وکړي او یا هم د موجوده عواملو څخه اعظمي استفاده وکړي تر څو په نتیجه کې خپلو تولیداتو ته پراختیا ورکړي .

اقتصادي وده د لاندې عواملو په اساس له خنډونو سره مخامخ ده .

Economic Growth اقتصادي وده

- هغه هیوادونه چې د دریو مهمو (اساسي ، اجتماعي او صنعتي) زیربناوو له کمبود سره مخامخ وي .
- هغه هیوادونه چې د صنعتي زیربناوو لپاره کافي او ماهر کارگر ونه لري .
- هغه هیوادونه چې فني او تخنیکي پوه و نه لري او یا هم د هیواد وکړي د تکنالوجي د تغیراتو لپاره آماده نه وي .

د اقتصادي ودې ګټې (بښګنې) او مصارف (مشکلات) :

اقتصادي وده د یو هیواد د اقتصادي پرمختیا او توسعې لپاره اساسي شرط ګڼل کیږي او هیوادونه همیشې هڅه کوي تر څو په لوړه اندازه اقتصادي وده ولري خو اقتصادي ودې سره ګټه او تاوان ترلي دي .

په پیلو هغه پرمختیایي هیوادونو کې چې تر اوسه خلک په پیلر ابتدایي ډول خپل ژوند پرمخ بیایي او غواړي د فقر له کړی خپل ځان و باسي اقتصادي وده یو ضروري عمل دی.

برعکس د پرمختللو هیوادونو لپاره اقتصادي وده دومره زیات اهمیت نه لري ځکه هلته د ژوند پیلر لوړ معیارونه پوره شوي او ژوند د تکامل حالت ته نژدې شوی دی .

اقتصادي وده پیلرې بښګنې او بدې لري په هېڅ صورت سره اقتصادي وده په یو اړخیزه ډول سره د ټولنې د رفاه سبب نه شي ګرځیدای، کیدای شي د ژوندانه په بعضو اړخونو کې پیلرې بښګنې ولري ولې بعضې نور خلک کیدای شي متضرر شي نو ددې لپاره چې پوه شو د اقتصادي ودې بښګنې او بدې په جلا ډول څیړل کیږي .

د اقتصادي ودې ګټې په لاندې ډول سره څیړل کیږي :

د ژوند عالي سهولتونه: د اقتصادي ودې سره د عاید په اندازه کې زیاتوالی راځي چې په عمومي ډول د عاید په زیاتوالی سره د ژوند عالي سهولتونه رامنځته کیږي چې د خلکو په ژوند کې د روغتیا، زده کړې ، بریښنا، سرک ، مسجد او سهولتونه په ښه ډول سره مهیا شي . د اقتصادي ودې په نتیجه کې تحرک را منځته کیږي ، پیلر خلک کار کوي تر څو پیلر څه تولید کړي او یا خلک پیلر څه تولید وي .

د استخدام د کچې زیاتوالی : کله چې د اقتصادي ودې په نتیجه د خلکو عاید زیاتوالی ومومي نو د تقاضا زیاتوالی رامنځته کیږي چې د تولید زیاتوالی ته ضرورت دی او د تولید د زیاتوالی لپاره باید پیلر خلک په کار باندې و ګمارل شي .

د دولت قوي والی : اقتصادي وده یو هیواد ته پیلر قوت وربخښي ځکه د ودې په صورت کې په هیواد کې د زیربناوو زیاتوالی رامنځته کیږي هغه دولت غښتلی کیږي د هیواد وکړي په ځان باور پیداکوي ، تر ټولو ښه روغتیا یی اسانتیاوې ، تر ټولو ښه دفاعي قوت ، انټرنټ او ارتباطات

Economic Growth اقتصادي وده

هغه څه دي د یو هیواد د عکس په جوړولو کې مهم رول لوبوي او هغه دولت په دوامداره ډول سره کوشش کوي تر څو د خدماتو معیار او اندازه په متواتر ډول سره لوړه وساتي .

د اقتصادي ودې منفي اړخونه او مشکلات په لاندې ډول سره څیړل کېږي :

د چاپیریال ساتنې مشکلات: دا چې له اقتصادي ودې سره تقاضا زیاتېږي نو معمولاً تولیدات هم زیاتېږي چې ځینې تولیدات له ځان سره اضافي او بیکاره مواد لري چې چاپیریال ته زیان لري او همدارنګه کیدای شي د اقتصادي فعالیتونو په زیاتوالي سره ځنګلونه له منځه ولاړ شي او د کروندې ځمکې په صنعتي ځمکو بدلې شي چې دا ټول د هوا او چاپیریال د ککړتیا سبب ګرځي.

اکثر هیوادو کې تجربه شوي چې پرمختیایي هیوادونه نه دي توانیدلي په دې برخه صحی او موثره پالیسی وضع کړي او مولدین و هڅوي تر څو چاپیریال ساتنې ته توجه وکړي .

د طبیعي منابعو کمبودي: په هغه صورت کې چې اقتصادي وده بدون له دې څخه چې د موجوده عواملو څخه په موثر ډول سره استفاده وشي اقتصادي وده د تولید د عواملو د زیات استعمال Extensive Economic Growth په اساس را منځته شوي وي نو د زیاتو طبیعي منابعو په استفادې سره د وخت په تیریدو سره د هغه په اندازه او کیفیت کې تغیر راځي چې کیدای شي دا منابع په ډیر سرعت سره خلاص شي چې بیا یې د نوي کیدو امکانات نشته .

د عاید غیر عادلانه ویش : اقتصادي وده د زیات تولید معنی لري چې د زیات تولید په مقابل زیاتې پیسې لاسته راځي چې دا په هیوادونو پورې اړه لري چې کوم تولیداتو ته زیاته اړتیا لري زموږ په ټولنه کې زیات تقاضا خوراکي موادو ته لیدل کېږي نو پیسې ټولې د غریبو خلکو له جیبو څخه د شتمنو خلکو ته ځي چې دلته غریب خلک غریب پاته کېږي او شتمن خلک نور هم شتمن کېږي ځکه په اکثره اقتصادي نظامونو کې د تولید زیات عوامل د شتمنو خلکو په کنترول کې دي .

د اقتصادي ودې اداره او کنترول :

وروسته له دې څخه چې د اقتصادي ودې په اړه ټول مهم نکات ذکر شول اوس مهمه داده چې د یو هیواد لپاره په کومه اندازې سره اقتصادي وده ضرورت ده ؟

که چیرته اقتصادي ودې نرخ ډیر لوړ وي نو دا بیا په خپل وار سره د انفلاسیون د زیاتوالي سبب ګرځي چې د هیواد د پیسو ارزښت د کموالی سبب ګرځي، او که چیرته دغه نرخ ډیر ټیټ شي نو د بیکارۍ سبب ګرځي په پایله کې د اقتصادي ودې د نرخ لپاره داسې یو اندازه باید و ټاکل شي چې خطر یې حد اقل وي .

Economic Growth اقتصادي وده

دولتونه په دې اړه ډیرې پولې او مالي پالیسۍ تر لاس لاندې نیسي تر څو اقتصادي وده په یو معتدل شکل سره را منځته شي چې خطر و نه لري .

دری مهم انتخابونه و جود لري تر څو دولتونه و کولای شي اقتصادي وده تر خپل کنترول لاندې راولي :

1. پولې پالیسي: په پولې پالیسيو کې د مرکزي بانک له پلوه د حکومت په نمایندګۍ سره داسې تګلاره وضع کېږي چې د سود د نرخ په تنظیم سره د انفلاسیون مخه ونیسي .
2. مالي پالیسي: په دې برخه کې د دولتونو د بودجې جوړونې د اداره له خوا پلان نیول کېږي چې دولت باید د یو کال په جریان کې څومره پیسې تر لاسه او څومره پیسې په څه وخت په مصرف ورسوي .

د کوچني اقتصاد ریفورم: دا د ولت له لوري یو ډول اصلاحي پروګرامونه تنظیمول په بر کې نیسي چې د هغې په نتیجه کې کوچني تشبثونه د اقتصادي ودې د کنترول په موخه استفاده کېږي .

پای

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library